

Tijdperk Roger Federer

Van Sander Collewyn verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos uitgevers

All-in

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Sander Collewijn

Tijdperk Roger Federer

De briljante carrière van
de beste tennisser ooit

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 5899 9

© 2023 Sander Collewijn

Omslagontwerp DPS Design & Prepress Studio

Omslagillustratie © Alex Livesey / Staf / Getty Images

Foto auteur © Ruud Pos

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor Rafael.
Mijn lieve zoon.
Je bent fantastisch.

Inhoud

- 1 De wisseling van de wacht 9
 - 2 Verdriet zorgt voor de geboorte van een kampioen 26
 - 3 De ideaaltechniek van Roger Federer 41
 - 4 Roger Federer had geen plan, maar wel de tijd 61
 - 5 De kannibaal – van 2004 tot 2009 de beste 68
 - 6 Rome 2006 – ‘Do you have one ticket?’ 87
 - 7 De uitvinder Roger Federer 117
 - 8 Zakkenroller Novak Djokovic 130
 - 9 Melbourne 2017 – de bevrijding 147
 - 10 De 26-slagenrally 163
 - 11 De tranen van Roger Federer 174
 - 12 Spelen als Roger Federer 183
- Dankwoord en verantwoording 197

De wisseling van de wacht

Mijn opa James uit Tiel was iemand bij wie de televisie consequent op tennis stond. Ivan Lendl in een veel te strakke Adidas-outfit, met die gekke 'knik' met zijn handen voordat hij ging serveren: ik ken het allemaal dankzij mijn tennisverslaafde opa, die in zijn laatste jaren steevast begon over Michael Chang die op zeventienjarige leeftijd al Roland Garros won.

Tennis op televisie heeft mijn liefde voor het spel aangewakkerd. Het begon met zelf een balletje slaan tegen onze carport. Dat kon ik eindeloos doen, dat was mijn tennismuurtje. Toen ik twaalf was mocht ik na anderhalf jaar op de wachtlijst van IJTC Groenvliet in IJsselstein eindelijk lid worden. Ik kan me niet één keer herinneren dat ik het niet leuk vond om te tennissen in die begintijden. Ik had best wel wat aanleg en de trainers vroegen altijd of ik het uur erna ook kon blijven spelen. Het hielp dat we heel dicht bij de tennisbaan woonden. De tennisclub was op een steenworp afstand. Een paar pedaaltrappen en dan waren we er al, zodat mijn klasgenoot en buurjongen Maarten en ik hele zomers lang op de tennisclub doorbrachten.

Zoals elke tennisser en tennisfan heb ik uren naar mijn idolen gekeken. Het begon met Jim Courier, de honkballer onder de tennisers. Geen stilist maar een beuker. Ik speelde met 'zijn' schoenen. Witte Nikes met dik rood klittenband. Daarmee stond ik op een jeugdtoernooi in Culemborg. Apetrots was ik. Ik speelde

gewoon met dezelfde schoenen als de grote Amerikaanse tenniskampioen die op Roland Garros iedereen gek maakte met zijn harde honkbalslagen. Elke keer als ik die schoenen aantrok voelde ik me die Amerikaanse beuker in Parijs.

Spelen zoals hij was helaas nog een stap te ver. Ik bedoel, je kijkt eerst veel tennis, dan identificeer je je met een idool. Dan wil je zijn zoals de ander door bijvoorbeeld dezelfde kleren aan te doen. Bij dat imiteren hoort ook elementen van je idool 'stelen', al is het zoiets geks als een apart loopje tussen de punten door of een neurose zoals altijd de tong uit de mond bij het serveren. Als je het vaak ziet op televisie doe je het onbewust na. Dan volgt de laatste fase: tennissen zoals de ander. Ook al was het onmogelijk voor mij om ook maar iets hetzelfde te doen als Jim Courier, toch probeerde ik mijn forehand zo hard te slaan als hij dat deed.

Iedere amateurtennisser speelt een klein beetje als zijn idool, zoals iedere amateursporter kan leren door te kijken naar een professional. Zeker een technische sport als tennis is ideaal om af te kijken van een wereldtopper. Timothy Gallwey legt in zijn boek *The Inner Game of Tennis* uit dat visualisatie fantastisch werkt om beter te leren tennissen, beter nog dan aanwijzingen. Aanwijzingen horen meer bij expliciet leren, visualisatie bij impliciet leren, hoewel je als tennistrainer ook bepaalde aanwijzingen kunt geven die impliciet leren kunnen bevorderen.

Kijken naar tennis op televisie geeft direct resultaat. Naar een ideale versie van jezelf kijken werkt inspirerend. Wie na die visuele training de baan op loopt met een racket in de hand weet dat zijn of haar spel al een beetje is opgeknapt.

De slagen en het gedrag van generaties recreanten zijn beïnvloed en gepolijst door het kijken naar John McEnroe, Björn Borg, Jimmy Connors in de jaren zeventig en tachtig. McEnroe betoverde iedereen met fluwelen volleys van zijn houten racket, die wegstuiterden op het natuurgras van Wimbledon. Hij wist bij het publiek bewondering om die tennistechniek om te zetten in irritatie als hij weer eens 'Are you serious?' over de baan schreeuwde of als een call van de

scheidsrechter in zijn ogen verkeerd was.

John McEnroe gebruikte een volleytechniek die moeilijk is te kopiëren, hij liep als het ware ‘in de bal’, wat niet aan te raden is voor beginners. De voeten van de linkshandige tennisrebel stonden bij de service altijd evenwijdig aan de baseline, het lichaam ogenschijnlijk te gesloten om 180 graden te draaien en een goede opslag over het net te slaan. Er zullen genoeg recreanten hebben geprobeerd om op die onmogelijke en moeilijke manier te serveren – het wordt gerekend tot het hogeschooltennis van de jaren zeventig – maar de techniek is inmiddels uitgestorven.

Genoeg recreanten zullen na het zien van hun idool op televisie op de baan loslippig en brutaal zijn geweest. Als McEnroe mag vloeken en schelden op de baan, dan mag de amateur dat ook. Sterker nog, de amateur heeft meer motieven om te ageren omdat er bij amateurs in de uitvoering van het tennis veel meer fout gaat dan bij de profs.

Björn Borg was de perfecte rivaal van McEnroe. De Zweed, die met slagen van achter in het veld domineerde, was de natuurlijke vijand van hemel- en netbestormer McEnroe. Borg was een van de eerste spelers met een dubbelhandige backhand, hoewel de Zweed zijn tweede hand losliet op het moment dat de bal de snaren raakte. Hij was het voorbeeld voor tennisleraren die hun pupillen wilden leren hoe je je diende te gedragen op de tennisbaan. Kijken naar Borg was kijken naar iemand die zich onnatuurlijk gedroeg, iemand die geen emoties toonde, wat bijna niet kan met tennis.

De Amerikaan Jimmy Connors was de vechtersjas, de Rafael Nadal van de jaren zeventig en tachtig, die met zijn linkshandige slagen en dubbelhandige backhand nooit opgaf en het publiek gebruikte om te krijgen wat hij wilde. Paul Haarhuis speelde in 1991 in de kwartfinale een van de beroemdste punten in de historie van de US Open tegen de dan al achtendertigjarige Connors.

Haarhuis kon vier keer een smash afmaken. Maar tot groot vermaak van het publiek dat helemaal in het punt gezogen werd, wist Connors elke bal miraculeus terug te slaan en uiteindelijk zelfs

Haarhuis te passeren, waarna het publiek ongenadig werd opgezweept door de volksmenner. Connors nam de televisiekijker bij de hand en liet tennissers zien dat een punt nooit echt was afgelopen als je zo'n geweldige mentaliteit hebt als de Amerikaan.

Na McEnroe, Borg en Connors gleed de blik van de televisiekijkende recreant in de jaren tachtig in de richting van Boris Becker, Stefan Edberg en Jim Courier. Wat zag een recreant die naar Becker keek? De tong die een bepaalde richting uit stak als de Duitser serveerde: volgens Andre Agassi had die een voorspellende waarde voor de plek in het servicevak waarop Becker mikte. De Amerikaan vertelde de Duitser dit pas na zijn carrière, en die was perplex. Het lastigste voor Agassi was om tijdens zijn actieve carrière dit geheim niet te verklappen.

Becker is een Wimbledon-kampioen die naar ballen dook en daarna op het natuurgras zacht landde. Met een servicebeweging herkenbaar uit duizenden. Met het eindeloos 'wiegen' van zijn armen, een zwaai die almaar groter werd en het wonder van de naderende kanonskogel stilletjes aankondigde. Becker imponeerde de kijker thuis met zijn energie en uitstraling.

Edberg deed dat met zijn oogstrelende volleys, die de kijker thuis wilde vertellen dat een tennispunt toch vooral aan het net wordt behaald. En Courier was de man die elke forehand sloeg als een homerun. Visueel niet erg aantrekkelijk, maar zeer effectief en zó hard. Als tegenwicht van al dat geweld introduceerde Courier het lezen van boeken als tactiek in de gamewissel die de spelers hebben.

Ver voor het tijdperk van Roger Federer arriveerde Pete Sampras als de blikvanger van het mondiale tennis. Sampras was een natuurfenomeen met een ongelooflijk soepele tred en soepele slagen. Een servicebeweging en een sprint naar het net als van een poema en een *running forehand* die nooit meer beter is geslagen, zo perfect dat het voor recreanten ondoenlijk was om te kopiëren. 'Boring Pete' – volgens critici – stal de harten van de tennisliefhebbers niet met zijn persoonlijkheid maar met zijn elegante stijl.

Hij raakte mij ook niet. Maar ik was ook nooit tégen Sampras. Hoe kun je ooit tegen zo'n prachtige tennisser zijn?

Er was maar één speler van wie ik hield, naar wie ik eindeloos kon kijken.

De Nemesis van Sampras.

Andre Agassi.

Mijn held.

Als puber wilde ik nadat mijn Jim Courier-schoenen versleten waren eigenlijk alleen maar Andre Agassi zijn. Met fluorescerende kleren, een piratendoek om mijn hoofd en vooral: dat snelle spel en die return.

Ik keek op een gegeven moment zoveel naar Agassi dat mijn enige doel op de tennisbaan het zo hard mogelijk retourneren van de service van de tegenstander werd. Elke dag probeerde ik op de tennisbanen in IJsselstein Agassi te kopiëren. Ik stond op de baseline, probeerde de opgooi van de tegenstander aan de overkant te volgen en sprong iets naar voren om daarna de service niet alleen terug te slaan, nee, de bal moest vernietigd worden. De helft van de tijd beukte ik die ballen als dertienjarige zo de muren in van de tennishal in IJsselstein. Daar moeten nog littekens van zijn op de muren. Af en toe ging de return briljant als winner langs de tegenstander maar dat was in het begin vooral een uitzondering.

Hoe harder de aankomende service, hoe harder de return, want je gebruikt de snelheid van de service. Dat is de les van het tennis van Agassi. Mijn hele tennisspel was gebouwd op het vermogen om goed te retourneren, te reageren zoals de Amerikaan. Agassi willen zijn is je tegenstander domineren, verschroeien met returns, met forehands en backhands. De Amerikaan wist raad met elk speltype en tegenstander. Elke service werd geneutraliseerd en servicevolley-spelers als Patrick Rafter, Richard Krajicek en Pete Sampras wisten dat als ze tegen Agassi moesten spelen, ze vooral veel returns langs zouden zien vliegen, of volleys bij de voeten op moesten pikken. Omdat de tennisser uit Las Vegas zo snel speelde, leek de ander altijd in tijdnood te verkeren.

Jarenlang was de blik van de tennisfan gericht op Agassi. Op het vuurwerk in zijn returngames, zijn dominante spel, de snelle manier van spelen. Zijn kordate pasjes over de baan, tussen punten door, zijn neurotische manier van doen, het verplichte T-shirt in de broek stoppen voor de return.

Agassi is eind jaren tachtig de volgende grote Amerikaanse tennisrebel, na John McEnroe. Hij valt op met afgeknipte spijkerbroeken, felgekleurde Nike-shirts en zijn lange wapperende haren, die hem het imago van een rockster geven. Hij is een van de sensaties van het mannentennis in de jaren negentig. Samen met Pete Sampras is hij vaandeldrager van de Amerikaanse generatie. Hij wint Wimbledon in 1992, het belangrijkste tennistoernooi ter wereld dat de Amerikaan jarenlang heeft geboycot omdat de kleurrijke speler niet instemde met de dresscode van het toernooi. Helemaal wit is eigenlijk niet aan de langharige Agassi besteed, die in 1993 als Wimbledon-kampioen Barbra Streisand in zijn spelersbox heeft zitten. De Amerikaan heeft miljoenen fans.

Agassi wint toernooi na toernooi, pakt olympisch goud in Atlanta in 1996, maar wordt depressief. Hij verliest zichzelf, gebruikt crystal meth, scheidt van Hollywood-ster Brooke Shields, tuimelt naar plek 141 op de wereldranglijst en moet kleinere toernooien spelen om weer te stijgen.

De Amerikaan was door een obsessieve tennisvader, die hem vanaf zijn derde jaar in Las Vegas drilt met de zelfgebouwde ballenmachine 'De Draak', lang de weg kwijt. Elke dag tegen duizenden ballen slaan, geel van kleur, met wat vilt en haren erop. De herhaling en vereiste discipline grenzen soms aan waanzin. De loopbaan van Agassi toont hoeveel het mentaal van een mens vraagt om succesvol te zijn als toptennisser. De Amerikaan moest zichzelf opnieuw uitvinden. In zijn biografie *Open* zegt Agassi dat hij tennis eigenlijk altijd heeft gehaat. Niemand die hem beter begrijpt dan tennislegende Steffi Graf, de vrouw op wie hij al jarenlang gek is en met wie hij na jarenlang smachten een relatie krijgt. Zij kent alle worstelingen die een tennisprof heeft in een tennis carrière.

Met Graf aan zijn zijde begint de Amerikaan een gezin en een nieuw leven waarin de haat voor het tennis is omgeslagen naar een waardering voor de sport en een kans om een jongere generatie te inspireren. Het grote publiek geniet mee van dit hele proces.

Van langharige tennisrebel wordt Agassi in die jaren als dertiger een kale, gematigde veteraan. Dat hij in de renaissance van zijn carrière de fluorescerende Nike-pakjes heeft ingeruild voor degelijke Adidas-shirts, is veelzeggend. Hij verruilt ook – dit blijkt achteraf – zijn pruiken voor de tondeuse. In 2005 is er van de voormalige tennisrebel weinig over. Er staat een vijfendertigjarige evenwichtige tenniskampioen, die acht grand slams heeft gewonnen.

Het is eigenlijk gek. Als je opgroeit met een idool, word je zelf steeds sentimenteler als voor dat idool het einde van zijn carrière in zicht komt. En lijkt je eerder méér sympathie op te brengen voor die persoon in verval, dan toen die nog in de bloei van zijn carrière was. Zo is het bij mij in ieder geval in 2005. Ik zie ook wel dat de vijfendertigjarige Agassi niet de wervelwind is op wie ik zo dol was als tiener. Hij is berekenend geworden. Hij domineert minder, en calculeert zijn wedstrijden.

Maar hij heeft zich getransformeerd. Hij is zichzelf verloren en heeft een nieuw perspectief op het spel en het leven gevonden. Eindelijk is hij in balans, en zo tennist hij ook. Dwingend, met véél druk, maar zonder de drang om de tegenstander te vernietigen.

Het enige wat ik Agassi en mezelf nog gun is een glorieus afscheid. En dat is een zege op de US Open. Als vijfendertigjarige. Winnen van de nummer 1 van de wereld in de finale van een grand slam kan de kroon op de carrière van Agassi zijn en mijn hoogtepunt als fan.

Agassi neemt het in de finale van de US Open in 2005 als vijfendertigjarige veteraan op tegen de vierentwintigjarige titelhouder en nummer 1 van de wereld Roger Federer. Het moet het laatste kunstje van de Las Vegas Kid worden. New Yorkers willen op 11 september 2005 dat de flamboyante Agassi, na drie heroïsche vijfsetters tegen Xavier Malisse en de Amerikanen James Blake en Robby Ginepri,

in zijn nadagen de kroon op zijn carrière zet door de nieuwe keizer Federer te verslaan.

Als Agassi-adept geloof ik volledig in dit Amerikaanse sprookje. Dat Agassi boven zichzelf kan uitstijgen, in zijn waarschijnlijk laatste grandslamfinale, om daarna afscheid te nemen van de sport waarmee hij zo'n ingewikkelde verhouding heeft. Zo moet het gaan. Als fan leef ik elke wedstrijd mee. Dat Blake en Ginepri er in de kwartfinale en halve finale allebei in vijf sets vanaf gaan, moet een voorteken voor de finale zijn. Als iemand het verdient om, na de Australian Open van 2001 en 2003, in zijn tweede tennisjeugd nog een laatste grand slam te winnen, is het Agassi.

De statistieken vertellen echter dat Roger Federer de grote favoriet is in New York. De Zwitser heeft niet al te veel energie verspild met het bereiken van de finale. Hij heeft David Nalbandian en Lleyton Hewitt, toch spelers met wie hij vaak moeite heeft, in de kwartfinale en in de halve finale relatief makkelijk opzijgezet.

Federer is de torenhoge favoriet. De Zwitser verloor ooit de eerste drie ontmoetingen van de Amerikaanse tennislegende, waaronder als zeventienjarig broekie in thuisbasis Bazel, maar was daarna zeven wedstrijden op rij de betere.

De laatste keer dat de Amerikaan nog relatief dichtbij kwam, was een jaar eerder in New York, in de kwartfinale in 2004. In een wedstrijd die ontsierd werd door een snoeiharde wind, worstelde Federer zich langs Agassi. Het waaide zo hard dat een bal rechtdoor slaan uiteindelijk meer loonde dan een hoek uitzoeken omdat het risico dat de bal daarbij uitwaaide te groot was. Ik baalde enorm dat Federer won. Zeker de wind leek nivellerend te kunnen werken, waardoor het kwaliteitsverschil minder groot zou zijn. Maar de Zwitser overleefde deze storm, in een stadion dat massaal voor Agassi was.

De enige manier waarop de Amerikaan in 2005 kan winnen van Federer is boven zichzelf uitstijgen. Drie, vier, waarschijnlijk vijf sets lang continu druk houden op de Zwitser, enorm hoog tempo spelen, en dan heel weinig missen. Dan is er een kans. Hoe langer

de wedstrijd duurt, hoe meer dat in het voordeel is van de jongere en fittere Federer.

De Amerikaanse televisiezender CBS weet voor de wedstrijd de juiste toon te vinden in het commentaar. 'Agassi, winnaar van acht grand slams. En nu, op vijfendertigjarige leeftijd, een levende legende, die zijn sport en zijn familie inspireert. Roger Federer arriveerde hier vijf jaar geleden als proftennisser, toen nog een *obscure teenager*. Nu is hij de dominante kracht in het tennis, met vijf grandslamtitels op vierentwintigjarige leeftijd. Vandaag ontmoeten ze elkaar in een *dream grandslamfinal*.'

In het Arthur Ashe-stadion, vernoemd naar de legendarische donkere tennisser die de US Open in 1968 won, zitten 23.000 fans klaar voor een van de mooiste affiches in het mannentennis die er mogelijk zijn in 2005. Een clash van generaties. Federer tennis, zoals Agassi zelf in zijn boek *Open* zegt, als de Amerikaanse acteur Cary Grant. Met een felgele haarband in zijn gestileerde halflange haar met mooie lokken, een wit tennisracket, en een blauw shirt met gele accenten. Met zijn fijne gezicht ziet Federer eruit als de prins van het tennis. Agassi daarentegen oogt met zijn kale hoofd en nette outfit zonder enige opsmuk als een slimme, doorgewinterde en ronduit saaie tenniseveteraan. Totaal niet meer cool. Totaal geen rebel.

Agassi droomt van hetzelfde scenario als zijn eeuwige concurrent Pete Sampras, die in 2002 afscheid nam met de titel in New York en daarna zijn carrière beëindigde.

Maar voordat de finale begint is er eerst een eerbetoon aan de duizenden mensen die vier jaar eerder stierven op 11 september 2001. Vader James en zoon Ben Taylor zingen het lied 'America the Beautiful' in het muisstille stadion. Daarna vliegen vier straaljagers over het allergrootste tennisstadion in de wereld. Het lijkt het gewicht van de wedstrijd tussen Federer en Agassi, dat er toch al is, nog groter te maken.

Als Agassi het stadion binnenkomt, steekt hij een duimpje in de lucht, en klappen er 23.000 mensen. Het stadion zal uit zijn hand

eten, de toeschouwers moet hij gebruiken in zijn partij tegen Federer.

De Amerikaanse televisiecommentator zegt: 'Als je van tennis houdt, belooft deze dag een van de beste dagen ooit te worden.' Agassi moet dan wel het onmogelijke presteren: 'Hij is een *huge* underdog. Kan hij de energie en het spel vinden om Federer, die dit seizoen zeventig wedstrijden heeft gewonnen en drie verloren, te verslaan?'

Diep vanbinnen weten de Amerikanen dat het lastig wordt om deze Federer, die net een maand ervoor Wimbledon voor de derde keer heeft gewonnen, te verslaan.

Als de droomfinale begint en Federer op het tweede punt zijn eerste fout maakt, een backhand ruim naast de lijn, begint het publiek al te gillen en joelen. De vele Amerikanen in het Arthur Ashe Stadium in Flushing Meadows keren zich massaal tegen de nummer 1 van de wereld. Er is hysterisch gekrijs, elke keer als Agassi een punt scoort. Het grootste tennisstadion in de wereld voelt allesbehalve als een huiskamer voor Federer.

Maar tegen de wil van het publiek in, slaat Federer de eerste slag. Hij wint de eerste set en hoeft tegen de beste retourneerder van de wereld geen een breekpunt weg te werken. Een veeg teken.

Het verlies van de eerste set is voor de Amerikaanse tennisicoon het sein om alles op alles te zetten. Agassi gebruikt de fans en laat zich in eigen land, in zijn tweede tennisjeugd, niet zomaar opzietten. De Amerikaanse tennisicoon bijt zich vast in de wedstrijd. Op een 1-0 voorsprong in de tweede set doet Agassi wat alleen hij kan op een tennisbaan. Zijn specialiteit komt uit de tas: hij slaat vier fantastische returns op rij.

De *one-two punch* van Agassi, het is als boksen. De *one-two punch* staat in het moderne tennis voor een harde en goed geplaatste service, de *one*, die de tegenstander verzwakt, waarna de killer volgt om de tegenstander knock-out te slaan. De *two* is vaak een winner, maar kan ook zo'n scherpe bal zijn dat de tegenstander een gedwongen fout maakt – de bekende *unforced error* in de statistieken.

Agassi doet zijn hele tennisleven aan een omgekeerde one-two punch met als vertrekpunt niet de service maar de return. Die return gebruikt hij als springveer naar een winner. Agassi slaat regelmatig zulke goede returns tegen de baseline aan dat de tegenstander niets anders kan dan een neutrale of te korte bal terugslaan. Op 15-30 retourneert Agassi een service van Federer briljant naar de baseline, Federer moet naar achteren springen om nog achter de bal te komen en kan met zijn forehand nog net een kort balletje terugslaan, waarna Agassi uit kan halen met zijn forehand. Dit wordt de punch. Vol naar de hoek, Federer kan de bal alleen nog aanraken. Op 15-40 volgt de genadeklap: een snoeiharde returnwinner.

De Amerikaan wordt twee sets lang weer even die tiener die vanaf eind jaren tachtig de tenniswereld bestormde. Met een harde, gedecideerde forehand, fantastische backhand en bizar snelle handjes en reacties, om met de return zijn tegenstander zijn wil op te leggen. Het uithangbord van het powertennis van de legendarische Amerikaanse coach Nick Bollettieri: een speler die een ongenadig hoog tempo kan spelen.

Hoe sneller je de bal terugslaat – bijna uit de stuit zodat de tegenstander nauwelijks kans heeft om te herstellen – hoe makkelijker je het punt wint. Tempo-spelen kun je alleen als je beschikt over veel inzicht waar de volgende bal gaat komen en een uitmuntende hand-oogcoördinatie, en die heeft de Amerikaan. Anders zou hij ook niet zo uitblinken in de ultieme reactietest, de return.

De tweede en derde set zijn, tot de tiebreak van de derde set, een hommage aan de successen van de charismatische tennisser uit Las Vegas, een *Greatest Hits* van Agassi. In de derde set is de Amerikaan met een break voorsprong op weg naar een sensatie.

Maar de wedstrijd wordt steeds zwaarder voor de vijfendertigjarige Amerikaan.

Als het 5-5 staat in de derde set begint hij in lange rally's om breekpunten weg te werken opeens opvallend hard te kreunen. Federer antwoordt, zoals dat vaak gaat, niet met kreunen maar met

goed tennis. Als Agassi na een zwaarbevochten game op een 6-5 voorsprong komt, ontploft het Arthur Ashe Stadium. De Amerikanen kunnen de overwinning nu ruiken.

Maar Federer heeft na een mindere fase niet alleen zijn spel maar ook zijn dominante service teruggevonden. Alsof de Zwitser zomeravondcompetitie speelt, zo makkelijk serveert hij zich in de belangrijke game 6-5 naar de tiebreak van de derde set. Het loopje van de Zwitser tussen punten door lijkt met zijn kalme en rustige tred bijna overdreven nonchalant.

De finale van de derde set begint als de natte droom van elke Amerikaanse tennisfan, met het meest artistieke punt van de wedstrijd. Als Federer een goede backhand *cross* slaat, komt Agassi met een beter antwoord, een nog betere backhand, diep en hard, en het punt lijkt voorbij. Federer moet naar achteren, heeft geen ruimte en tijd meer om zijn voeten achter de bal te krijgen, wat eigenlijk altijd noodzakelijk is met tennis. Het enige wat hij ziet is dat zijn arm naar de bal kan, en dat in hevige tijdnood. Achterwaarts bewegend gaat de arm naar de bal en met alleen een kleine polsbeweging weet Federer de pick-up op miraculeuze wijze te transformeren tot bal over het net.

Agassi is niet geïmponeerd en slaat een dropshot die, ver weg van Federer, net achter het net stuitert. Het verraadt het balgevoel van de Amerikaan, die zijn dropshot enkelhandig eindigt met een delicate handbeweging naar rechts om de bal goed aan te snijden. Beter kan niet. De bal is zwanger van zoveel zijwaarts effect dat-ie de baan uit stuitert na de eerste stuit. Het is hogeschooltennis dat het uiterste vergt van de acteurs en alleen ontstaat onder hoge prestatiedruk, in de snelkookpan die de grandslamfinale is.

De tennisintelligentie van Federer neemt het daarna over. De Zwitser begon de tiebreak al met een vervelende, opvallend hoge return met een enorme boog naar de backhand van Agassi. Een heel tactische, slimme bal. Op een 0-1 achterstand slaat de Zwitser een tweede service vol in het lichaam van de Amerikaan, een bal die de Amerikaan niet verwacht en ook uitslaat. Op een 2-1 voorsprong